

Декларація принципів толерантності.

Затверджена резолюцією Генеральної конференції

ЮНЕСКО 16 листопада 1995 року

Держави-члени Організації Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури, що зібралися в Парижі на двадцять восьму сесію Генеральної конференції 25 жовтня - 16 листопада 1995 р.,

Преамбула

пам'ятаючи про те, що Статут Організації Об'єднаних Націй проголошує: „Ми, народи Об'єднаних Націй, сповнені рішучості врятувати прийдешні покоління від лиха війни ... знову утвердити віру в основні права людини, в гідність та цінність людської особистості ... і з цією метою виявляти терпимість і жити разом, у мирі один з одним, як добрі сусіди”,

нагадуючи про те, що в Преамбулі Статуту ЮНЕСКО, затвердженого 16 листопада 1945 р.,

підкреслюється, що „мир має ґрунтуватися на інтелектуальній та моральній солідарності людства”,

нагадуючи також про те, що у Загальній декларації прав людини проголошується, що „кожна людина має право на свободу думки, совісті та віросповідання” (стаття 18), „на свободу переконань і на їхнє вільне висловлювання” (стаття 19) і що освіта „повинна сприяти взаєморозумінню, толерантності та дружбі між усіма народами, расовими і релігійними групами” (стаття 26),

беручи до уваги відповідні міжнародні акти, в тому числі:

- Міжнародний пакт про громадянські і політичні права;
- Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права;
- Міжнародну конвенцію про ліквідацію всіх форм расової дискримінації;
- Конвенцію про запобігання злочинам геноциду та покарання за нього;
- Конвенцію про права дитини;
- Конвенцію 1951 р. щодо статусу біженців та Протокол 1967 р. стосовно статусу біженців, а також регіональні правові акти в цій галузі;
- Конвенцію про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок;
- Конвенцію проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання;
- Декларацію про ліквідацію всіх форм нетерпимості та дискримінації на основі релігії та переконань;
- Декларацію щодо прав осіб, що належать до національних або етнічних, релігійних або мовних меншин;
- Декларацію щодо заходів по ліквідації міжнародного тероризму;
- Віденську декларацію та Програму дій Всесвітньої конференції з питань прав людини;
- Декларацію та Програму дій, ухвалених під час Всесвітньої зустрічі на вищому рівні в інтересах соціального розвитку, що відбулася в Копенгагені;
- Декларацію ЮНЕСКО про раси та расові забобони;
- Конвенцію та Рекомендацію ЮНЕСКО пре боротьбу з дискримінацією в галузі освіти;

пам'ятаючи про цілі проголошених ООН третього Десятиріччя дій по боротьбі проти расизму та расової дискримінації, Десятиріччя освіти в галузі прав людини та Міжнародного десятиріччя корінних народів світу,

враховуючи рекомендації регіональних конференцій, проведених згідно з резолюцією 27С/5.14 Генеральної конференції ЮНЕСКО в рамках проголошеного Організацією Об'єднаних Націй Року толерантності, а також висновки і рекомендації інших конференцій та нарад, організованих країнами-членами в рамках програми Року толерантності,

відчуваючи занепокоєння у зв'язку з актами нетерпимості, насильства, тероризму, ксенофобії, агресивного націоналізму, расизму, антисемітизму, відчуження, маргіналізації та дискримінації щодо

національних, етнічних, релігійних і мовних меншин, біженців, робітників-мігрантів, іммігрантів та соціальне найменш захищених груп у суспільстві, а також актами насильства та залякування щодо окремих осіб, які реалізують своє право на свободу думки і висловлювання переконань, проявами, що почастишали останнім часом і становлять загрозу зміцненню миру та демократії на національному і міжнародному рівнях,
звертаючи особливу увагу на обов'язок країн-членів розвивати та забезпечувати поважання прав людини та основних свобод для всіх без винятку незалежно від їхньої раси, статі, мови, національної належності, релігії або стану здоров'я і боротися з проявами нетерпимості,
приймають та урочисто проголошують цю Декларацію принципів толерантності, сповнені рішучості зробити все необхідне для утвердження ідеалів толерантності в суспільстві, оскільки толерантність є не тільки важливим принципом, а й необхідною умовою миру та соціально-економічного розвитку всіх народів,
ми проголошуємо таке:

Стаття 1 - Поняття толерантності

1.1 Толерантність означає поважання, сприйняття та розуміння багатого різноманіття культур нашого світу, форм самовираження та самовиявлення людської особистості. Формуванню толерантності сприяють знання, відкритість, спілкування та свобода думки, совісті і переконань. Толерантність - це єдність у різноманітті. Це не тільки моральний обов'язок, а й політична та правова потреба. Толерантність - це те, що уможливило досягнення миру, сприяє переходу від культури війни до культури миру.

1.2 Толерантність - це не поступка, поблажливість чи потурання. Толерантність - це, передусім, активна позиція, що формується на основі визнання універсальних прав та основних свобод людини. Толерантність у жодному разі не може бути виправданням посягання на ці основні цінності. Толерантність повинні виявляти кожна людина, групи людей та держави.

1.3 Толерантність - це обов'язок сприяти утвердженню прав людини, плюралізму (є тому числі культурного плюралізму), демократії та правопорядку. Толерантність - це поняття, що означає відмову від догматизму і абсолютизму, утвердження норм, закріплених у міжнародно-правових актах у галузі прав людини.

1.4 Стосовно поважання прав людини виявлення толерантності не означає терпимого ставлення до соціальної несправедливості, відмови від своїх або прийняття чужих переконань. Це означає, що кожен може дотримуватись своїх переконань і визнає таке саме право за іншими. Це означає визнання того, що люди з природи своєї відрізняються зовнішнім виглядом, становищем, мовою, поведінкою і мають право жити в мирі та зберігати свою індивідуальність. Це також означає, що погляди однієї людини не можуть бути нав'язані іншим.

Стаття 2 - Державний рівень

2.1 На державному рівні реалізація принципу толерантності передбачає існування справедливого та неупередженого законодавства, дотримання правопорядку, судово-процесуальних та адміністративних норм. Необхідно також, щоб економічні і соціальні можливості були доступними для кожної людини без будь-якої дискримінації. Відчуження і маргіналізація можуть стати причиною пасивності, ворожості та фанатизму.

2.2 Для того, щоб зробити суспільство толерантнішим, державам слід ратифікувати існуючі міжнародні конвенції з питань прав людини і, в разі потреби, розробити нове законодавство з метою забезпечення в суспільстві рівноправних відносин і рівних можливостей для всіх груп і кожної окремої людини.

2.3 В інтересах міжнародної злагоди принципово важливо, щоб кожна людина, громада та нація усвідомлювали та поважали багатокультурний характер людського співтовариства. Без толерантності не може бути миру, а без миру неможливі розвиток і демократія.

2.4 Нетолерантність може набувати форми маргіналізації соціально найменш захищених груп, їхнього вилучення із суспільного та політичного життя, насильства і дискримінації щодо них. Як проголошує Декларація про раси та расові заборони, „Всі люди та групи людей мають право відрізнитися один від одного" (стаття 1.2).

Стаття 3 - Соціальні аспекти

3.1 Толерантність особливо важлива в сучасному світі, який характеризується глобалізацією економіки і зростаючою мобільністю, швидким розвитком комунікації, інтеграції та взаємозалежності, великомасштабними міграційними процесами і переміщенням населення, урбанізацією і трансформуванням соціальних моделей. Оскільки кожна частина світу характеризується різноманіттям,

ескалація нетерпимості та розбрату потенційно загрожує всім регіонам. Від такої загрози неможливо відмежуватися національними кордонами, тому що вона має глобальний характер.

3.2 Толерантність необхідна у взаєминах між окремими особами, в сім'ї та громаді. У школах, університетах та осередках неформальної освіти, удома і на роботі необхідно формувати атмосферу толерантності, стосунки відкритості, уважність один до одного та почуття солідарності. Засоби комунікації здатні відіграти конструктивну роль у сприянні вільному і відкритому діалогу та спілкуванню, роз'ясненню ваги толерантності та загроз, що їх несе байдужість до проявів нетолерантності з боку груп та ідеологій.

3.3 У Декларації ЮНЕСКО про раси та расові забобони проголошується, що слід вживати необхідних заходів з метою забезпечення рівності у праві на гідність та інших правах окремих осіб і груп людей. У цьому зв'язку особливу увагу слід зосередити на найменш соціально захищених групах, які перебувають у несприятливих соціальних чи економічних умовах, для того щоб надати їм правового та соціального захисту, зокрема в житлових питаннях та питаннях зайнятості, охорони здоров'я, забезпечити повагу до самобутності їхньої культури та цінностей, сприяти їхньому соціальному і професійному зростанню та інтеграції, зокрема засобами освіти.

3.4 Для розв'язання цього глобального завдання необхідно здійснювати відповідні наукові дослідження та створювати інформаційні мережі з метою координації діяльності міжнародного співтовариства, у тому числі залучати соціальні науки до проведення глибинного аналізу причин такого становища та до ефективних протидій негативним явищам, а також здійснювати наукові дослідження та моніторинг з метою сприяння виробленню політичних рішень та нормативній діяльності держав-членів.

Стаття 4 - Виховання

4.1 Виховання є найефективнішим засобом запобігання проявам нетерпимості. Виховання в дусі толерантності починається з прищеплення людям знань про їхні права та свободи з метою забезпечити їхню реалізацію та зміцнити прагнення кожного до захисту прав інших.

4.2 Виховання в дусі толерантності слід розглядати як невідкладне завдання; у зв'язку з цим необхідно сприяти розробці навчальних методик для формування толерантності на систематичній і раціональній основі, розкриваючи культурні, соціальні, економічні, політичні та релігійні чинники нетерпимості, що призводять до насильства і відчуження. Політика і програми в галузі освіти повинні сприяти покращанню взаєморозуміння, зміцненню солідарності і толерантності у спілкуванні як між окремими особами, так і між етнічними, соціальними, культурними, релігійними і мовними групами та націями.

4.3 Виховання в дусі толерантності має бути націлене на протидію негативним впливам, які викликають страх та відособлюють від інших. Воно повинне розвивати в молоді здібності до незалежного мислення, критичної оцінки та формувати високі моральні критерії.

4.4 Ми заявляємо про свою готовність підтримувати і втілювати в життя програми наукових досліджень у галузі соціальних наук та виховання в дусі толерантності, прав людини та ненасильства. Це означає, що слід приділяти особливу увагу питанням підвищення рівня педагогічної підготовки, навчальних планів, змісту підручників і занять, удосконалення інших навчальних матеріалів, застосовуючи нові освітні технології з метою виховання чуйних і відповідальних громадян, відкритих до сприйняття інших культур, здатних цінувати свободу, поважати людську гідність та індивідуальність, запобігати конфліктам або розв'язувати їх ненасильницькими засобами.

Стаття 5 - Готовність до дій

Ми зобов'язуємося сприяти формуванню психології толерантності та ненасильства, використовуючи для цього програми та заклади в галузі освіти, науки, культури і комунікації.

Стаття 6 - Міжнародний день толерантності

Для того, щоб піднести громадську свідомість, звернути увагу на небезпеку, приховану в нетерпимості, протидіяти її проявам, сприяти формуванню психології толерантності та вихованню в її дусі, ми урочисто проголошуємо 16 листопада щорічним Міжнародним днем толерантності.